

Полевікова, О.Б. Педагогічна система Фрідріха Фрєобеля в контексті міжнародної діяльності Херсонського державного університету [Текст] / О.Б. Полевікова // Формування професійної компетентності вихователя дошкільного навчального закладу в умовах глобалізації: матер. V міжнар. педагог. читань, (Херсон, 22 квітня 2009 р.) / Херсонський держ. ун-т). – Херсон, ХДУ, 2009. – С.18-22.

***ПЕДАГОГІЧНА СИСТЕМА ФРІДРІХА ФРЬОБЕЛЯ
В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ***

*Полевікова Ольга Борисівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри дошкільної освіти,
Херсонський державний університет*

Постановка проблеми. Удосконалення освіти в сучасній Україні демократично налаштована освітянська громада вбачає в руслі демократичних перетворень, у тісному зв'язку зі світовими тенденціями глобалізації і демократизації. Відповіддю на вимоги глобалізації є взаємне адаптування національних освітніх систем з урахуванням мобільності студентів і робочої сили.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У розробку пропозицій з політики вищої освіти в умовах євроінтеграційних процесів вносять відчутний внесок такі дослідники як В.В.Андрущенко, К.В.Корсак, Т.В.Фініков, О.П.Дем'янчук, В.А.Нікітін. Обговорення проблеми «освіта в умовах глобалізації» здебільшого відбувається у технологічному аспекті з точки зору формування і розвитку єдиного міжнародного освітнього середовища, розв'язання таких завдань, як уніфікація вимог до національних систем освіти і стандартизація технологій навчання, управління знаннями в умовах глобалізації і конвергенції освітніх ринків.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Одначе міжкультурна і транснаціональна взаємодія у галузі освіти та професійного розвитку вихователя дошкільного навчального закладу ще настільки слабка, що говорити про становлення транснаціональної системи дошкільної освіти в

технологічному аспекті ще зарано. Разом з тим глобалізаційні процеси потребують настійного переосмислення досвіду співпраці вищих закладів освіти в сучасному просторі дошкільної педагогіки.

Мета статті: аналіз основних аспектів педагогічної системи видатного німецького вченого Фрідріха Фрєобеля в контексті міжнародної діяльності Херсонського державного університету з Єв.Фрєобельсемінаром м.Кассель (Німеччина).

Виклад основного матеріалу дослідження. Німецький педагог Фрідріх Фрєобель (1782-1852) відомий в історії педагогіки як автор оригінальної системи суспільного дошкільного виховання, засновник дитячого садка як закладу для виховання дітей дошкільного віку [3, с. 446].

Послідовник Й.-Г.Песталоцці, за своїми філософськими поглядами Фрєобель був ідеалістом, для якого етичне виховання дітей було основою для створення майбутнього суспільства без зла і насильства. Німецьким ученим були детально розроблені і визначені за обсягом теоретичні методики з виховання окремо взятої позитивної якості дитини, що передбачали формування практичних навичок у процесі проведення рухомих і розвивальних ігор. Утілювати ж їх у життя повинні були спеціальні виховательки, яких Фрєобель лагідно називав «садівницями». Установи, що були покликані здійснювати дошкільне виховання дітей, існують у Німеччині з 1837 року. Назва «дитячий садок» виникла завдяки Фрідріху Фрєобелю 1940 року [3, с. 90].

Система німецького педагога набула широкого розповсюдження в багатьох країнах світу. Основоположниця української дошкільної педагогіки, просвітителька, визначна громадська та державна діячка України Софія Федорівна Русова 1871 року заснувала в Києві перший український дитячий садок, а з 1914 року читала курс дошкільного виховання у Фрєобелівському інституті [1, с. 116].

Ф.Фрєобель уперше в історії дошкільної педагогіки дав цілісну, методично детально розроблену, оснащену практичними рекомендаціями

систему суспільного дошкільного виховання. Він немало сприяв виділенню дошкільної педагогіки в самостійну галузь знань.

Аналіз змісту наукової спадщини Фрідріха Фрєобеля підтверджує його приналежність до когорти визначних педагогів, фундаторів дошкільної педагогіки, сподвижників педагогічної думки ХІХ століття. Водночас вивчення творчого доробку вченого доводить співзвучність його ідей із сьогоднішніми концептуальними положеннями національної системи освіти, національно-громадянського виховання підрастаючого покоління, що відповідає потребам сучасного державного будівництва в Україні.

У цьому контексті співпраця Херсонського державного університету з Єв.Фрєобельсемінаром, яка триває з початку акредитації та науково-методичного забезпечення з 2004 року нової спеціальності «Дошкільне виховання», є надзвичайно актуальною.

Результатом обговорення дискусійних питань є здійснення порівняльного аналізу кредитно-модульного аспекту навчальних планів з метою створення мобільної системи стажування студентів у дошкільних закладах Касселя та Херсона; початку взаємовигідного обміну фахівцями психолого-педагогічних галузей знань.

Наприкінці 2008 року викладачі факультету дошкільної та початкової освіти у складі декана факультету професора Петухової Л.Є., заступника декана з навчальної роботи доцента Денисенко В.В., завідувачів кафедр початкової освіти – доцента Гриценко І.В. та дошкільної освіти – доцента Полевікової О.Б. мали змогу пройти наукове стажування в Німеччині.

Спочатку викладачі факультету за дистанційною формою вивчали та аналізували навчальні плани, робочі програми вищого педагогічного навчального закладу м.Касселя, готували мультимедійні презентації дисциплін «Історія дошкільної педагогіки», «Дошкільна лінгводидактика», «Дошкільна педагогіка», які запропоновано для викладання німецьким студентам під час запланованого обміну викладачами.

Протягом ділової поїздки делегації Херсонського державного університету до Німеччини було уточнено програму стажування викладачів ХДУ. В Кальхау відбулася творча зустріч керівництва факультету з директором та викладачами вільної Фрѳобелівської школи, екскурсія до музею Фрідріха Фрѳобеля та відвідування занять в дитячому садку; в м.Рудольштадт – ділова розмова з паном Екегардом Цюльке – директором, пані Юліане Гербер – викладачем, відповідальною за міжнародні зв'язки Єв.Фрѳобельсемінару. В музеї Фрідріха Фрѳобеля м. Бад-Бланкенбург педагоги з України взяли найактивнішу участь у практичних заняттях, проведених за методикою німецького вченого; дізналися, як шанують пам'ять засновника дитячих садків мешканці міста Веймар. У супроводі пані Гізели Даннеман викладачі факультету дошкільної та початкової освіти відвідали в Обервайсбасі будинок-музей, у якому народився Фрідріх Фрѳобель, де з'ясували передумови особистісного зростання німецького педагога.

У Тюрінгії фахівці ХДУ в галузі дошкільної та початкової освіти мали змогу ознайомитись із досвідом упровадження ідей Ф.Фрѳобеля в Японії, Данії, Великобританії, Марокко. У Фрѳобель-семінарі (м.Кассель) у рамках переговорного процесу між викладачами Німеччини та України колеги зацікавлено сприймали доповідь проф. Петухової Л.Є. щодо втілення нових проектів з питань обміну викладачами та студентами в аспекті дошкільної педагогіки, пропозиції доц. Денисенко В.В. щодо спецкурсів, які пропонуються студентам Фрѳобель-семінару викладачами факультету дошкільної та початкової освіти, дискутували з питань створення нових спеціалізацій з превентивної педагогіки, політехнічного виховання та соціалізації дитини дошкільного віку.

Також викладачі ХДУ відвідали лекцію пана Вінфріда Морлока в університеті м.Касселя з порівняльної педагогіки, відповіли на запитання студентів щодо пріоритетів дошкільної освіти в Україні.

У музеї братів Грімм під час розмови з директором паном Бернардом Лазером проф.Петухова Л.Є. презентувала творчу роботу студентки 371 групи факультету дошкільної та початкової освіти Афанасієвської Юлії, присвячену вивченню на Україні творів німецьких учених-лінгвістів.

Результатом домовленостей ректора університету проф. Ю.І.Беляєва, проректора з науково-педагогічної роботи, інформаційних технологій, міжнародних зв'язків Херсонського державного університету проф. О.В.Співаковського та стажування стало створення на базі ХДУ наукового осередку Міжнародного Фр'єбельтовариства, штаб-квартира якого знаходиться в столиці Великобританії, де 2010 року відбудуться ювілейні урочистості з приводу вшанування пам'яті видатного педагога.

Інновацією для роботи факультету дошкільної та початкової освіти буде введення спецкурсу з питань Фр'єбель-педагогіки, мас-медіа в дошкільній освіті.

За ініціативи декана факультету проф.Петухової Л.Є. рекомендовано розпочати роботу зі створення музею іграшки на базі кабінету дошкільної освіти.

Кафедра дошкільної освіти проводить систематичну роботу з підготовки студентів спеціальності «Дошкільне виховання» до проходження практики у Євангельському Фр'єбельсемінарі. Систематично відбуваються засідання Лінгвістичного клубу, роботою якого керує викладач кафедри Сорока О.Ю.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, необхідність існування єдиного освітнього середовища, значущість діалогу й взаємозбагачення наукових досліджень України та Німеччини зумовлені об'єктивними і незворотними процесами глобалізації культури, освіти й актуалізують потребу рефлексії історичного досвіду розвитку дошкільної педагогіки в контексті традицій та інновацій з метою збереження власної національної ідентичності, презентації на міжнародному рівні свого культурно-освітнього потенціалу. Саме в аналізі зазначених аспектів

існування сучасного простору дошкільної освіти і вбачаємо перспективи подальших досліджень.

Література:

1. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови: Підручник / За ред. А.М.Богуш. – К.: Вища шк., 2007. – 542 с.

2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч.посіб. – К.: Знання, 2005. – 486 с.

3. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: "Академвидав", 2006. – 456 с.